

Η ΜΑΧΗ ΤΗΣ ΣΑΔΟΒΑΣ

Κεφάλαιον ἐκ τοῦ ἱστορικοῦ ἔργου τοῦ Ἑρρίκου Σύβελ «Ἡ γένεσις τῆς Γερμανικῆς
Αὐτοκρατορίας» μεταφρασθὲν ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ ὑπὸ

ΒΕΡΝΑΡΔΟΥ ΠΡΙΓΚΗΠΟΣ ΔΙΑΔΟΧΟΥ ΤΗΣ ΣΑΞΩΝΙΑΣ ΜΑΪΝΙΓΓΕΝ

[Συνέχεια ἴδε σελ. 52]

Διὰ τῶν ἀγώνων τούτων τὸ 4. αὐστριακὸν Σῶμα εἶχε καταστῆ ἄμαχον. Ἄλλ' ἐκ νέου ἤρξαντο πάλιν βροντῶντα κατὰ τοῦ δάσους τὰ θανατηφόρα πυρὰ τῶν 120 τηλεβόλων, καὶ ζωηρῶς παρότρυνε νῦν ὁ στρατηγὸς Μολλινάρους τὸν Κόμητα Θούν, διὰ δραστηρίας ἐπιθέσεως τοῦ 2. Σώματος νὰ δώσῃ τὸ ὕστατον κτύπημα εἰς τοὺς ἐξηντημένους ὑπερασπιστάς. Ὁ Κόμης Θούν, παραμελῶν τὰ προστάγματα τοῦ Βένεδεκ ὡσαύτως, ὅπως καὶ ὁ συναδελφός του, ἦτο ἔτοιμος πρὸς τοῦτο. Εἶχε παρέλθει ἡ ἐνδεκάτη: μία ταξιαρχία, ἡ τοῦ Ἑρρίκου, εἶχε ἀφῆθῃ πλησίον τῆς Τροτίνης: ἐκ τῆς ταξιαρχίας τοῦ Θῶμ. τέσσαρα τάγματα ἴσταντο παρὰ τὸ Ράσης καὶ Ὁρσένοβες: τὰ ἐπίλοιπα δὲ τρία μετὰ τῶν 14 ταγματῶν τῶν ταξιαρχιῶν τοῦ Σάφρον καὶ τοῦ δουκὸς τῆς Βυρτεμβέργης προεπέμφθησαν τὴν ἐνδεκάτην καὶ ἤμισεσαν πρὸς κυρίευσιν τοῦ δάσους, καίτοι ἐπανειλημμένως εἶχον φθάσει ἤδη ἐναντίου διαταγαὶ τοῦ Βένεδεκ καὶ ἐκτὸς τούτου εἶχον λάβει τὴν ἀγγελίαν, ὅτι μακρὰ ἔχθρικαὶ φάλαγγες προήλαινον ἐκ βορρᾶ. Ἄλλ' ἕνεκα τούτου ὁ στρατηγὸς Μολλινάρους εἰδείκνυεν ἀκόμη θερμότερον ζῆλον νὰ φέρῃ εἰς πέρας τὸ μέγα στρατηγικὸν σχέδιόν του.

Ἡ εἰσβολὴ εἰς τὴν ἀνατολικὴν ἄκρην τοῦ δάσους ἐπέτυχε καὶ πάλιν κατ' ἀρχάς, ὅπως τοῦτο ἦτο φυσικὸν ἕνεκα τῆς μεγάλης ἀριθμητικῆς ὑπεροχῆς τοῦ ἐπιτιθεμένου.

Καὶ πάλιν οἱ Αὐστριακοὶ διέζήζαν ἐν τῷ μέσῳ τὴν πρὸς ἀνατολὰς παράταξιν τῶν Πρώσσων καὶ πάλιν ἐκυριεύθη ὑπ' αὐτῶν τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ δάσους. Ἄλλ' ὁ εἰς τὴν βόρειον ἔξοδον τοῦ δάσους κείμενος σωρὸς βράχων ἔμενε ἀπόσιτος εἰς τὸν ἀντίπαλον. Ὁ Φράνσεκη, ὑπὸ τὸν ὁποῖον δύο ἵπποι εἶχον φονεῦθῃ καὶ ὅστις διέφυγε μετὰ κόπου μόνον τὸν κίνδυνον νὰ αἰχμαλωτισθῆ ὑπὸ αὐστριακῶν κυνηγῶν, ἐνέμενε ἐκεῖ κατεργκῶς μετὰ τῶν λειψάνων ὄλων τῶν ταγματῶν του. Ἦτον ἀνὴρ εὐλυγίστου ἀλλ' οὐχὶ ὑψηλοῦ ἀναστήματος, πολὺ εὐφυῆς καὶ μεμορφωμένος, ἔχων λεπτά, δραστηριότητα ἐκφορῶντα χαρακτηριστικὰ τοῦ προσώπου, ἐνεφορεῖτο δὲ ὑπὸ τοῦ αἰσθήματος τιμῆς καὶ καθήκοντος μέχρι φανατισμοῦ. Οἱ στρατιῶταί του ἦσαν ἀντάξιοι τοῦ ἡγήτορός των. Ἐκεῖνοι, Βρανδενβούργοι καὶ Μαγδεβούργοι, δὲν ἦσαν μὲν γίγαντες τὸ ἀνάστημα, ὅπως οἱ Πομμερανοὶ καὶ Γουεστφάλοι, ἀλλ' ἐν τῇ εὐπειθείᾳ, ἐπιδεξιότητι καὶ προθυμίᾳ των

ἀνυψώθησαν τὴν ἡμέραν ταύτην εἰς τὸν ὑπατον βαθμὸν πολεμικοῦ ἡρώϊσμου. Ἀπὸ τῆς δευτέρας ὥρας τῆς πρωίας ἦσαν καθ' ὁδόν, ἀπὸ δὲ τῆς ὀγδόης ἐμάχοντο, ἔχοντες 14 τάγματα κατὰ 43, καὶ ἐν ἐκάστη διακοπῇ τῆς πάλης ἐδεκατίζοντο ὑπὸ τοῦ φοβεροῦ κανονιοβολισμοῦ. Ὁ Φράνσεκη, διαβλέπων ὀρθῶς, ὅτι ὁ Πρίγκηψ Φρειδεσίκος Κάρολος δὲν ἦτον εἰς θέσιν νὰ τὸν ὑποστηρίξῃ, εἶχε ἐξαποστείλει ἀμέσως μετὰ τοὺς πρώτους τουφεκισμοὺς ἀξιωματικὸν πρὸς τὴν πρωτοπορείαν τοῦ Σώματος τῆς Βασιλικῆς Φρουρᾶς, ζητῶν τὴν ἐπικουρίαν τῆς. Ἡ πρώτη ἀπάντησις ἦτο, ὅτι δὲν εἶχον εἰσέτι διαταγὴν νὰ ἐκκινήσωσιν. ἀλλ' ὁ δεύτερος ἀγγελιαφόρος ἔφερε περὶ τὴν ἐνδεκάτην τὴν εἰδήσιν, ὅτι ἡ Βασιλικὴ Φρουρὰ ἐπροχώρει ἤδη πρὸς τὴν βροντὴν τῶν τηλεβόλων. Τὸ ἄγγελμα: «Ἐρχεται ὁ Διάδοχος!» διεδίδετο καθ' ὅλας τὰς τάξεις, ἐμψυχῶν καὶ ζωογονοῦν τὸ θάρρος τῶν πολεμιστῶν, ἀλλὰ παρήλθον εἰσέτι πολλὰ βαρεῖα ὦρα, πρὶν ἡ ἀγγελία αὕτη πραγματοποιηθῆ, καὶ πάντοτε ἰσχυρότερον ὁ ἐχθρὸς ἐπέτεινε ὅλην τὴν ὑπέροχον δυνάμιν του, ἵνα ἐκδιώξῃ τὴν μικρὰν δρᾶκιν τῶν Πρώσσων ἐκ τῆς τελευταίας ἀκόμῃ ἄκρας τοῦ δι' αἵματος ποτισμένου δάσους. Τότε ὁ Φράνσεκη ἀνεφώνησε πρὸς τοὺς στρατιώτας του:

«Παιδιά, ἐδῶ πρέπει νὰ μείνωμεν ἢ ν' ἀποθάνωμεν!» Ἀπήντησαν εἰς αὐτὸν διὰ ζωηρᾶς φωνῆς: Ἐννοια σου, Ἐξοχώτατε, ἐδῶ θὰ μείνωμεν ἢ θ' ἀποθάνωμεν!» Τοῦτο καὶ συνέβη. Καθ' ὁμάδας πυρὰ, ἀκροβολισμοί, βραχεῖαι ἀντεπιθέσεις ἐν ταχείᾳ μεταλλαγῇ ἀπέκρουσαν τὴν ἐχθρικήν προσβολήν, ἀλλ' ὅμως ἐκάστην στιγμὴν ἠλαττοῦτο μάλλον καὶ μάλλον ἡ ἐλπίς πρὸς καλὴν ἔκβασιν. Τέλος πάντων περὶ τὴν δωδεκάτην καὶ ἤμισιαν ὥραν αἱ προσβολαὶ τοῦ ἀντιπάλου ἤρξαντο γινόμεναι ἀσθενέστεραι: ἐσιώπησεν ἡ βροντὴ τῶν τηλεβόλων, ἔγεινε δὲ ὀρατὴ ἡ κίνησις τῶν ἐχθρικῶν ταγματῶν πρὸς τὰ ὀπίσω.

Ἦδη ἀντήγει ἡ βοή: «Ἐρχεται ὁ Διάδοχος, ἔφθασεν ὁ Διάδοχος!» Συλλέγοντες τὴν τελευταίαν δυνάμιν, οἱ θαρραλέοι ἐκεῖνοι ἄνδρες ὄθουν ἐμπρὸς πρὸς καταδίωξιν. Ἐφθασαν εἰς τὴν ἀνατολικὴν ἄκρην τοῦ δάσους καὶ ἤθελον νὰ ὁρμήσωσι περαιτέρω ἐτι πρὸς τὰ πρόσω, ὅπως καταλάβωσι τὸ Μάσλοβετ: ἀλλ' ἰδοὺ ἔλαμπον εἰς τὰ ὄμματά των αἱ περιεσφραλαῖαι τῆς Πρωσσιακῆς Φρουρᾶς. Ἐσώθησαν καὶ εἶχον ἄρει τὴν νίκην.

Εἰσέτι δὲν ἐγνώριζον οἱ γενναῖοι ἐκεῖνοι ἄνδρες

τὸ μέγεθος τῶν ἐκδουλεύσεων, ἃς εἶχον παράσχει πρὸς τὴν ἐπιτυχῆ ἔκβασιν τῆς μάχης καὶ ὑλοκλήρου τῆς ἐκστρατείας διὰ τῶν μεγάλων θυσίων των· (ἀπώλεσαν 2000 καὶ ἀπέκεινα ἀνδρῶν ἐκ 14,000). Τὸ ὅτι διετήρησαν τὴν θέσιν των καὶ συνέλαβον κατὰ τῆς τριπλασίας δυνάμεως τοῦ ἐχθροῦ 2,000 αἰχμαλώτων καὶ οὐκ ὀλίγας σημαίας, τοῦτο ἦτο μόνον τὸ μικρότερον μέρος τοῦ κατορθώματος. Τὸ κυριώτερον ἦτο, ὅτι εἶχον ἐπισύρει πρὸς ἑαυτοὺς τὰ δύο αὐστριακὰ Σώματα, ἅτινα κατὰ τὰς διαταγὰς τοῦ Βένεδεκ ἐμελλον νὰ χρησιμοποιηθῶσι πρὸς ἄμυναν κατὰ τοῦ διαδόχου καὶ ὅτι κατέστησαν αὐτὰ ἀνίκανα σχεδὸν πρὸς ἐξακολούθησιν τῆς μάχης, δι' οὗ ἔγεινε δυνατὸν εἰς τὸν Διάδοχον νὰ ἐπενέγκῃ τὸ καίριον κτύπημα εἰς τὸν ἐχθρικὸν στρατόν. Τὸ αὐστριακὸν Ἐπιτελεῖον γράφει περὶ τούτου: » Ἐκ τῶν 59 ταγμάτων, ἅτινα τὴν ἡμέραν τῆς μάχης ἀπετέλουν τὴν δεξιὰν πτέρυγα τοῦ στρατοῦ, 49 ἴσταντο συνηνωμένα περὶ τὸ Μάσλοβετ καὶ Ὀρσένοβες. Ἐκ τούτων 13 τάγματα μόνον ἦσαν ἀκέραια εἰσέτι· ἄλλα 8, καίτοι ἐξησθενημένα, εἶχον συναθροισθῆ ἐκ νέου καὶ ἦσαν πάλιν διαθέσιμα· ἐκ τῶν ἐπιλοίπων 38 ταγμάτων τινὰ εὐρίσκοντο τὴν στιγμὴν ταύτην εἰς τὴν μάχην, ἄλλα δὲ εἶχον ἐξασθενηθεῖ τοιουτοτρόπως διὰ τῶν προτέρων ἀγώνων, ὥστε οὐδῶλος σχεδὸν ἠδύνατό τις νὰ στηριχθῆ ἐπ' αὐτῶν. 49 τάγματα εἶχον τὸ μέτωπον πρὸς δυσμάς, ἀπέμενον λοιπὸν πρὸς φρούρησιν καὶ ὑπεράσπισιν τῆς πλάτος 3)4 γεωγ. μιλίου ἐχούσης ἐκτάσεις χώρας μεταξὺ τοῦ Ὀρσένοβες καὶ τῆς Τροτίνης ἐν συνόλῳ 9 τάγματα μόνον, ἐκεῖνα δηλαδή, ἅτινα ὁ Κόμητς Θούν εἶχεν ἀφῆσει τὴν πρωτὴν πρὸς φρούρησιν τῆς Τροτίνης. Καὶ ἀκριβῶς διὰ τῆς χώρας ταύτης ἔφερον οἱ ἀπὸ βορρᾶ κατερχόμενοι δρόμοι εἰσβολῆς πρὸς τὰ νῶτα τοῦ στρατοῦ. Τοιουτοτρόπως ἠνοίγετο τῶντι ἡ εὐρυτάτη διὰ τὴν εἰσχώρησιν τοῦ Διαδόχου διάβασις.

— Ἡ πρώτη ἐρώτησις, ἥτις ἐπιβάλλεται ἐνταῦθα, εἶνε ἡ ἐξῆς: Δὲν ἔπραξε τίποτε λοιπὸν πρὸς θεραπείαν τοῦ κακοῦ ὁ Βένεδεκ, εἰς τὸν ὁποῖον ἀδύνατον ἦτο νὰ μὲνῃ ἀποκεκρυμμένη ἡ ἀπειθὴς διαγωγή τῶν σωματάρχων του;

— Ἡ ἀπάντησις εἶνε ἀπλουστάτη. Ὁ Βένεδεκ εἶχε φθάσει περὶ τὴν ὕψοσιν καὶ ἡμίσειαν εἰς τὸ ὕψωμα τοῦ Λίπα, μετέβη δὲ κατόπιν εἰς τὸ Λαγγενχόφ, ἐνῶ ὀλίγον ὕστερον ὁ διοικητὴς τοῦ Μηχανικοῦ, Συνταγματάρχης Πίδολ, προσεκάλλεπεν ἐν ἄκρᾳ σπουδῆ καὶ ἐκόμισεν εἰς τὸ Λίπα τὸ ἄγγελμα περὶ τῆς ἀνυποτάκτου συμπεριφορᾶς τοῦ 2. καὶ 4. Σώματος. Ἐνεκα τῆς ἀπομακρύνσεως ταύτης τοῦ Βένεδεκ εἶχεν ἐπέλθει σχεδὸν ἡ δεκάτη ὥρα, πρὶν ἢ μάθῃ οὗτος τὴν σπουδαίαν εἰδησίην. Πάραυτα ἔστειλε διαταγὴν εἰς τὸ Μάσλοβετ νὰ διακόψωσιν ἀμέσως τὴν ἀρξαμένην κίνησιν

καὶ νὰ ὀπισθοπορήσωσι πρὸς τοὺς λόφους τοῦ Νέδιελιστ. Ἡ διαταγὴ αὕτη ἐνεχειρίσθη εἰς τὸν Μολλινάρου, ὅτε οἱ Παίικ καὶ Φλάισχακερ ἐμάχοντο ἤδη ἐντὸς τοῦ δάσου· ἐκεῖνος δὲ ἀπεφάνθη, ὅτι εἶνε ἀπολύτως ἀδύνατον νὰ διακόψῃ τόσον ταχέως τὴν ἐντελῶς νικηφόρον μάχην, ἐκ τῆς ὁποίας ἤλπιζε τὰ μεγαλιέτερα ἀποτελέσματα. Πρὸς στιγμὴν ὁ Βένεδεκ ἐσκέφθη νὰ ἐξαποστείλῃ τὸ 6. Σῶμα ἐκ τῆς ἐφεδρείας καὶ νὰ τὸ τοποθετήσῃ παρὰ τὸ Νέδιελιστ· ταχέως ὅμως παρήτησε πάλιν αὐτὴν τὴν ιδέαν, πιθανῶς, διότι διελογίζετο, ὅτι ἡ μεγάλη προμεμελετημένη ἐπίθεσις κατὰ τοῦ Φρειδερίκου Καρόλου θὰ ἦτο μετ' ὀλίγον ἐκτελέσιμος καὶ ὅτι ὁ Μολλινάρου καὶ ὁ Θούν, ἀφοῦ νικήσωσι τὸν Φράνσεκη, θὰ ἐγίνοντο διττῶς φιλόδοξοι καὶ θαρραλέοι ἀντίπαλοι τοῦ Διαδόχου. Ἦδη ὅμως, ὅπως εἶδομεν, συνέβη τὸ ἀντίθετον. Ἀφοῦ τὸ 4. Σῶμα ἠττημένον κατὰ κράτος καὶ διεσπαρμένον, ἐπέστρεψεν ἐκ τοῦ δάσου, οὐχὶ μόνον ὁ Μολλινάρου δὲν ἐξετέλεσε τὴν διαταγὴν τοῦ στρατηλάτου του, ἀλλὰ παρεκίνησεν ἀκόμη καὶ τὸν Κόμηττα Θούν νὰ περιπλέξῃ καὶ τὸ 2. Σῶμα εἰς τὴν αὐτὴν ἀπαισίαν πάλιν. Συγχρόνως ὁ Βένεδεκ ἔλαβε τηλεγράφημα ἐκ Ζίσεφστατ, ἀναγγέλλον τὴν προέλασιν μεγάλου πρῶσσιμου σώματος καὶ ἔπεμψεν ἀμέσως νέαν ἐντονωτέραν διαταγὴν εἰς τοὺς δύο σκληροτραχήλους στρατηγούς, νὰ ὑποχωρήσωσι κατὰ τὸ Νέδιελιστ. Ἄλλ' οὔτε κἂν τότε ἠθέλησαν νὰ ὑπακούσωσιν εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ ἀρχιστρατήγου των. Αὐτὸς οὗτος ὁ Μολλινάρου μετέβη καλπάζων εἰς τὸ Λίπα καὶ ἐπορεύθη εἰς τὸν Βένεδεκ, ὅπως ἐκθέσῃ εἰς αὐτὸν προσωπικῶς τὸ ὠραῖον στρατηγικὸν σχέδιόν του, πράξις, ἡ ὁποία ἦτο τόσῳ μάλλον ἀδικαιολόγητος, ὅσῳ ἡ τὴν νίκην ὑποσχομένη περιγραφή του, ἔπρεπεν ἀναγκάσιως νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς τὸν Βένεδεκ τὴν ἐσφαλμένην ιδέαν, ὅτι τὰ δύο ἐκεῖνα Σώματα εὐρίσκοντο εἰς λαμπρὰν κατάστασιν. Ἐννοεῖται ὅτι ἀπέπεμψε τὸν αὐτογνώμονα στρατηγὸν μετὰ σφοδρὰν ἐπιπληξίν, διότι ὁ πυροβολισμὸς τοῦ Διαδόχου ἀντήχει ἤδη ἐκ τῶν πρὸς βορρᾶν ὕψωμάτων. Καὶ ὁ Μολλινάρου ὡσαύτως εὐρήκεν, ἅμα ἐπιστρέψας εἰς τὰς ταξιαρχίας του, ὅτι ἡ θέσις τῶν πραγμάτων εἶχε καταστῆ ἐν τῷ μεταξὺ λίαν ἀκροσφαλὴς διὰ τὸν Κόμηττα Θούν καὶ ὅτι ἡ κατὰ τὸ Νέδιελιστ ὀπισθοπορεία τοῦ 2. Σώματος εἶχεν ἀρχίσει ἤδη. Ἐκὼν ἄκων ἠναγκάσθη νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ. Ἐν πρώτοις ὤφειλον ν' ἀποτίσωσι τὸ λάθος του τὰ ταλαιπώρα στρατεύματα, τὰ ὁποῖα μίαν ὥραν πρότερον ἤθελεν φθάσει ἄνευ δυσκολίας εἰς τὴν Νέδιελιστ, ἅτινα ὅμως ἔπρεπε νῦν νὰ ὑποστῶσι πάντοτε κλεινότερον τὴν δρᾶσιν τοῦ νέου ἀντιπάλου κατὰ τῆς βορείου πλευρᾶς των.

— Δύναται τις νὰ διαμφισβητήσῃ ἂν ὁ Βένεδεκ, ἀφοῦ οἱ διοικηταὶ τοῦ δεξιῦ κέρατος, τοῦ

στρατού άνέτρεψαν τὸ σχέδιον τῆς μάχης του, ἐνῆργησεν ὀρθῶς καὶ ἔπραξεν ἀρκούντως ταχέως τὸ αναγκαστικὸν πρὸς ἐπανόρθωσιν τοῦ κακοῦ. Ἄλλ' ἀναντίρρητον φαίνεται, ὅτι ἡ εὐθύνη διὰ τὴν ἦταν δὲν ἐπιβαρύνει πρωτίστως αὐτὸν, ἀλλὰ τοὺς στρατηγούς ἐκείνους, οἵτινες ἀκριβῶς ἐν τῷ κρισίμῳ σημείῳ κατέστρεψαν τὴν στρατηγικὴν τοῦ ἀνωτάτου ἀρχηγοῦ διὰ τῆς ἀστόχου αὐτοβουλίας των. Ἄλλ' ὅπως καὶ ἂν ἔχη τὸ πρᾶγμα, ἤδη ἐπέσηκην ἐπ' αὐτῶν καὶ ἐπὶ τοῦ Βένεδεκ ἡ τιμωρία κατὰ τρόπον ἐξολοθρευτικόν.

[Ἔπεται συνέχεια]

ΑΝΩ ΚΑΤΩ

Ο «ΘΕΡΜΙΔΩΡ» ΤΟΥ ΣΑΡΔΟΥ

Μέγαν θόρυβον ἐπροκάλεσεν ἐν Παρισίοις ὁ «Θερμιδῶρ», νέον ὄρμα τοῦ Σαρδοῦ τετραπράκτον ἀνα-

B. Σαρδοῦ.

δίδασθῆν τὸ πρῶτον ἐπὶ τῆς σκηνῆς τῆς Γαλλικῆς Κομωδίας τὴν προπαρελθούσαν ἑβδομάδα. Ἡ ὑπόθεσις τοῦ ἔργου ἐκτυλίσσεται ἐπὶ τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς Τρομοκρατίας. Αἱ πολιτικαὶ λοιπὸν ιδέαι, ἅς τὸ ἔργον ἀφθόνως περιχλεῖται, ἐξηρέθισάν τινας ἐκ τῶν θεατῶν. Κατὰ τὴν δευτέραν τοῦ δράματος παράστασιν μεγάλαι συνέδησαν ἐν τῷ θεάτρῳ ταραχαί, καὶ ἡ γαλλικὴ κυβέρνησις ἀπηγγέρευσε τὴν ἐκ νέου ἀναδίδοσιν τοῦ ἔργου ἐπὶ σκηνῆς.

Ὡς ἔργον τέχνης, ὁ «Θερμιδῶρ» κρίνεται μετριώτατον, ἀλλὰ περιέχει σκηνὰς μεγάλης δραματικῆς δυνάμεως, ἀληθοῦς τραγικοῦ μεγαλείου, και-

νοφανεῖς ὅλως καὶ πληρούσας ἀρρήτου ἀγωνίας τὴν ψυχὴν τοῦ θεατοῦ. Τινὲς ἰδίως τῶν σκηνῶν τῆς δευτέρας καὶ τρίτης πράξεως κρίνονται ὡς αἱ περιπαθέστεραι καὶ πρωτοτυπότεραι τῶν ὅσας ὁ Σαρδοῦ ἔχει ἕως τώρα γράψει. Ἡ ὑπόθεσις εἶνε ἀπλουστάτη: Ὁ Μαρσιάλ Οὐγων καὶ ὁ Λαβουσιέρ, τὰ δύο κύρια τοῦ ἔργου πρόσωπα, προσπαθοῦσι νὰ διασώσωσι τὴν Φαβιανὴν Λεκουλιτέ, μνηστὴν τοῦ πρώτου, ἣν τὸ ἐπαναστατικὸν δικαστήριον κατεδίκασεν εἰς θάνατον. Ἄλλ' αἱ προσπάθειαι τῶν ἀπέβησαν εἰς μάτην. Καὶ ἐν τῷ ἡ Φαβιανὴ ἀπάγεται εἰς τὸ ἰκρίωμα, πειράται ὁ Μαρσιάλ νὰ ἐπιτεθῆ κατὰ τῶν φυλάκων καὶ πίπτει νεκρὸς ὑπὸ τὴν σφαῖραν, χωροφύλακος.

ΤΑ ΑΝΘ ΕΝ ΑΓΓΛΙΑ:

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς παρακμῆς τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους, ἡ χρῆσις τῶν ἀνθέων δὲν εἶχε φθάσει εἰς τὸ σημεῖον, εἰς ὃ ἔφθασεν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας. Παντοῦ καὶ εἰς τὸν παλαιὸν καὶ εἰς τὸν νέον κόσμον ἡ αὐτὴ ἐπικρατεῖ στοργὴ πρὸς τὰ ἄνθη. Εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας γίνεται σπατάλη ἀνθέων ὡς εἰς οὐδεμίαν ἄλλην χώραν. Εἰς τὰς οἰκίας, εἰς τὰ ἀναγνωστήρια, εἰς τὴν ἐκκλησίαν (διὰ βαπτίσεις, γάμους ἢ θανάτους) καθ' ὅλας τὰς ἐποχὰς τοῦ ἔτους γίνεται χρῆσις τῶν σπανιωτέρων ἀνθέων. Οἱ πλούσιοι Ἀμερικανοὶ ἐπισκέπτονται τὰ φυτοκομεῖα τῆς Εὐρώπης καὶ ἀγοράζουσι τὰ πολυτιμότερα εἶδη τῶν ἀνθέων ὅπως τὰ φέρωσιν εἰς τοὺς οἴκους των. Οἱ δὲ μεγάλοι φυτοκόμοι τῆς Εὐρώπης ἔχουσιν ἀντιπροσώπους περιερχομένους τὴν Ἀμερικὴν, διὰ πάσης δὲ δαπάνης πλουτίζοντας τὰ θερμοκήπια τῆς Ἀγγλίας. Ἄλλ' ἐνῶ εἰς τὴν Ἀμερικὴν τὰ ἄνθη εἶνε μᾶλλον πολυτέλεια τοῦ πλουτοῦ, ἐν Ἀγγλίᾳ ὁ ἔρος τῶν ἀνθέων εἶνε γενικὸς καὶ δὲν περιορίζεται εἰς οὐδεμίαν τάξιν τῆς κοινωνίας. Εἶνε πάθος ἐρριζωμένον εἰς τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἔθνους. Πολλάκις τὸ πάθος τοῦτο μένει ἀδρανὲς ἕνεκα τῶν περιστάσεων, ἀλλ' ἄμα τὰ μέσα ἢ αἱ περιστάσεις τὸ ἐπιτρέψωσιν, ἀναπτύσσεται μεθ' ὀρμῆς.

Ο ΙΠΠΟΣ ΕΝ ΚΑΙΡῸ ΜΑΧΗΣ

Ἀξιωματικὸς πεπειραμένος γράφων περὶ τοῦ ἵππου λέγει τὰ ἑξῆς:

Ἐν καιρῷ μάχης ὁ ἵππος φαίνεται ἐμβαθύνων εἰς πᾶν ὃ, τι συμβαίνει. Πράττει εὐγενῶς τὸ καθήκον του. Ἐννοεῖ τὴν ὑπόθεσιν ὡς ἂν ἦτο ἄνθρωπος. Ὁ θάνατος δὲν τὸν τρομάζει διόλου, καὶ ἂν φρευθεῖ ὁ σύντροφός του, στρέφεται ὅπως τὸν ἴδῃ μετὰ τινος εὐχαριστήσεως.

Εἰς τὴν πυροβολορχίαν τοῦ τεμάχιον βολίδος ἐκτύπησέ ποτε ἵππον καὶ ἔσχισε τὸ κρανίον του εἰς τρόπον ὅστε τὸ ἐν μέρος ἔμεινεν ἀνοιχτόν. Ὁ ἐλάτης τὸν ἔλυσε καὶ τὸν ἀφῆκεν ἐλεύθερον. Ἄλλ' ὁ ἵππος ἔμεινε πλησίον τοῦ πυροβόλου καὶ περιεσκόπει, εἰς ἐκαστὴν δὲ βολὴν ἔβλεπε πρὸς τὸ μέρος τοῦ ἐχθροῦ, ὡς ἂν ἤθελε νὰ ἴδῃ τὸ ἀποτέλεσμα. Ἐὰν βλήμα ἐπίπτε πλησίον τοῦ ἔστρεψεν ἡσύχως τὴν κεφαλὴν του ὅπως ἴδῃ τί συμβαίνει. Ἀμα παρετήρησε τὸν σύντροφόν του ἐπιστρέφοντα διὰ νὰ φέρῃ πολεμφοδία ἐπανήλθεν εἰς τὴν θέσιν του καὶ ἐκάλπαζε παρὰ τὴν ἄμαξάν τῶν πολεμφοδίων. Ὁ ὑπαξιωματικὸς τὸν ἀπόβησε κατὰ μέρος καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἐξευξεν ἄλλον. Ὁ πληγωμένος ἵππος προσέβλεψε τότε